

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

תוכן

- א. פושטין ומקפלין ומניחין תחת ראשיהם ... בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן ... כנגד ראשיהן 1
- ב. ותיפוק לי משום כלאים דהא איכא אבנט ... הא מתהני מכלאים 2
- ג. לא יעלה עליך אבל אתה מותר להציעו תחתידך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תיכרך נימא אחת על בשרו 3
- ד. קשין הן כי ... האי נמטא גמרא דנרש שריא 4
- ה. מדלגין בתורה בענין אחד ובנביא בשני ענינין כאן וכאן בכדי שלא יפסיק התורגמן ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר מדלגין 5

דף סט.

הלכתא למשיחא

א. פושטין ומקפלין ומניחין תחת ראשיהם ... בגדי כהונה ניתנו ליהנות בהן ... כנגד ראשיהן

בגדי כהונה¹ מותר ליהנות בהן, לפיכך לובשם ביום עבודתו² ואפילו שלא בשעת עבודה³.

י"א⁴ שהאבנט אסור ללבושו שלא בשעת העבודה מפני שהוא שעטנו. ויש מתירים⁵ אף באבנט, וכהן גדול בחשן ואפוד⁶, כדלהלן.

¹ רמב"ם הלכות כלי המקדש פרק ה הלכה יא

² משמע שאם אינו יום עבודתו, אע"ג שהוא במקדש אסור ללבושו ואע"ג שאינו לובש אבנט ואין בו משום כלאים וכן דייק בהר המוריה כאן וצ"ע.

³ דמאי דאיתא אף שלא בשעת עבודה התם לאו משום כלאים קאמר אלא משום משתמש בבגדי קדש וכדמסיים בה מפני שבגדי כהונה ניתנו ליהנות בהם אבל הבגד של כהונה שיש בו כלאים שלא בשעת עבודה במקדש אף על גב דלית ביה משום משתמש בבגדי כהונה משום כלאים מיהא אית ביה. כסף משנה הלכות כלאים פרק י הלכה לב

⁴ דעת הרמב"ם שם והלכות כלאים להלן. ועיין בכס"מ דפשיטא ליה כרב אשי דבגדי כהונה לית בהו משום כלאים משום דקשים הם וחילק שהיינו לענין הצעה, אבל ללבוש אפילו שהם קשים אסור.

⁵ הראב"ד ודעימיה מובא להלן.

⁶ ועיין שו"ת הרדב"ז כלי המקדש שם שכתב אף לדעת הרמב"ם שחשן ואפוד אף על פי שהיה בהם תכלת שהוא צמר ושש שהוא הפשתן מ"מ קשין היו שהרי ב"ח חושין היו. ובגד הנארג מ"ח חושין קשה הוא וכ"ש עם חוטי זהב ולפיכך אין בהם משום כלאים ומותר ללבושם אפילו שלא בשעת עבודה. אבל מעשה האבנט אינו קשה שהרי רקום היה בצמר ויש בו כלאים של תורה.

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

י"א שעל אף שבגדי כהונה ליהנות נתנו זהו רק בדרך לבישה, אך אסור לישון בהם.⁷ וי"א⁸ שאסור ליהנות מבגדי כהונה בלילה. ולפיכך לא היו הכהנים השומרים בבית המקדש ישנים בבגדי כהונה אלא מקפלין אותן ומניחין אותן כנגד ראשיהן⁹, ולובשין בגדי עצמן וישנים על הארץ, כדרך כל שומרי הצירות המלכים שלא יישנו על המטות.

ב. ותיפוק לי משום כלאים דהא אינא אבנט ... הא מתהני מכלאים

אע"ג שי"א¹⁰ שבגדי כהונה קשין הן מ"מ לדעתם בלבישה לא הותר קשין ולוקה עליהן, לפיכך י"א¹¹ שכהנים שלבשו בגדי כהונה שלא בשעת עבודה אפילו במקדש לוקין מפני האבנט וכן כהן גדול¹² מפני החושן והאפוד¹³ שהוא כלאים, ולא הותרו בו אלא בשעת עבודה¹⁴ שהיא מצות עשה כציצית,

⁷ כס"מ בדעת הרמב"ם הלכות בית הבחירה פרק ח הלכה ו

⁸ מרכבת המשנה בהלכות בית הבחירה שם והלכות כלי המקדש. וצ"ל שדוקא שלא בשעת עבודה שהרי חייב להעלות אברים ופדרים שלא נתעכלו וא"כ צ"ע כיון דהוי עבודה ומותר בהם מינו דשרי בעבודה שיותר גם בלא עבודה כמו ביום. ואולי הוא גזירה דרבנן דילמא יישן בהם.

⁹ והאבנט שהיה בו כלאים לדעת הכס"מ לעיל כיון שהיה קשה אין בעיה להציע משום כלאים שרק בלבישה אסור בדלעיל.

¹⁰ בכסף משנה כלאים פרק י הלכה לב פשיטא ליה הכי "שכתב אבל אי קשיא הא קשיא דאמרין בפרק בא לו בגדי כהונה קשים הם אצל כלאים. וי"ל דלא אמרין כן אלא להצעה דלא מיתסרא אלא מדרבנן אבל להעלאה דאסירא מדאורייתא אפילו בקשין אסור". וכן נמי בהל' כלי המקדש מובא לעיל. אבל בשער המלך שם כתב "דודאי סתמא דתלמודא התם פ' בא לו דקא' ה"ג מסתברא דכנגד ראשיהן דאי ס"ד תחת ראשיהן ת"ל משום כלאים ע"כ דלאו היינו משום דס"ל דקשין יש בהן משום כלאים אפי' בהצעה דא"כ ת"ל מתני' דפ"ט דכלאים דקתני הכרי' והכסתות אין בהם משום כלאים וה"ט משום דקשים הם כמ"ש הרע"ב ז"ל שם אלא ע"כ דתלמודא התם בעי למימר דבגדי כהונה לא מיקרו קשים ויש בהן משום כלאים ופסק הרע"ב כסתמא דתלמודא דהתם כנ"ל".

¹¹ רמב"ם הלכות כלאים פרק י הלכה לב

¹² וולכאורה קשה מהא דהודיעו את שמעון הצדיק מה עשה לבש בגדי כהונה וכו' דקשה ולדידך מי ניהא אפי' תימא בגדי כהונה ניתנו ליהנות אכתי האיך לבש שמנה בגדים דהאבנט הוא שעטנז ואפי' תימא ששינה ונטל אבנט של בוץ דיום הכיפורים אכתי חשן ואפוד שעטנז. אין כאן קושיא דמאן יימר ששמעון הצדיק לבש שמנה בגדים דלמא קס"ד הש"ס שלבש ד' בגדים של יזה"כ וכמדומה שראיתי כן במדרש. מרכבת המשנה הלכות בית הבחירה פרק ח הלכה ו

¹³ והא דהרמב"ם הזכיר רק אבנט, יש לתרץ דאבנט היה מרוקם צמר ורך. היה אבל חשן ואפוד ארוגים היו ואפשר שהיו קשים ואינם כלאים. עוד י"ל דלגבי כ"ג דכתיב ביה ומן המקדש לא יצא הותר כלאים לגביה אבל כהן הדיוט לא הותר לו אלא בשעת עבודה כדמשמע בסוגיית ערכין. ומיהו בתוספתא משמע כדברי הראב"ד דתניא ובגדי כהנים ובגדי כ"ג אין בהם משום כלאים ובגדי כ"ג היוצא בהם למדינה חייב ובמקדש בין לשרת ובין שלא לשרת פטור מפני שהם ראויים לעבודה ע"כ. ואפשר לחלק לדעת רבינו דוקא של כ"ג בין לשרת בין שלא לשרת פטור לפי שכל שעה שירצה היה עובד אבל בגדי כהן הדיוט בשעת עבודה פטור ושלא בשעת עבודה חייב ולא תסמוך על מה שכתבתי הכא עד שתעמוד על מה שכתבתי בהלכות כלי המקדש. רדב"ז

¹⁴ ועיין צפנת פענח שבירוש' כלאים פ"ט ה"ב דאף במקדש אסור ללבושם אף דרך ארעי ובתוס' מנחות דף מ"א ולכאורה י"ל דרך ללבוש שלא בשעת עבודה אסור אבל אם לבשם לצורך עבודה י"ל דאינו מחוייב

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

ועשה דוחה ל"ת ואינו דוחה אלא בזמן החיוב. וי"א¹⁵ שבגדי כהונה הותרו כל היום במקדש ואין בהם משום איסור כלאים, ורק אם יצא חוץ למקדש לוקה, ואפי' עראי אסור לצאת חוץ למקדש. ויש מתירין¹⁶ אפי' בלילה במקדש עד זמן שינה, ולדעתם אף ציצית בלילה הותרה בכלאים¹⁷ שלגמרי התירתו התורה.

הלכה למעשה

ג. לא יעלה עליך אבל אתה מותר להציעו תחתך אבל אמרו חכמים אסור לעשות כן שמא תיכרך נימא אחת על בשרו

כלאי בגדים מותר לעשותם ולמוכרם¹⁸ אם הכלאים ניכרים ואין אסור אלא ללובשן בלבד, או להתכסות בהן שנאמר לא תלבש שעמנו, ונאמר לא יעלה עליך, העליה שהיא דרך לבישה אסור אבל עליה שאין דרך לבישה כגון אהל שהוא כלאים אף על גב שמגין עליו מפני החמה והצינה כיון שאינו דרך לבישה מותר לישוב תחתיו.

אולם אם יש חשש שמא יתכסה בו, כגון שעושה בגדים שלא על מנת למכרם לגוי וכדומה. אסור¹⁹ לעשות כלאים שמא יתכסה בהם. וכן אם אינם ניכרים אסור למוכרם לגוי שמא ימכרנו הגוי לישראל.

וכן מותר מן התורה לישוב על מצעות של כלאים ואף על פי שמחמם גופו כיון שאינו דרך העלאה מותר מן התורה וה"ה כשנשען עליו מן הצד אין איסור מן התורה שנאמר לא יעלה עליך אבל אתה מציעו תחתך, ומדברי סופרים אפילו עשר מצעות זו על גבי זו והתחתון שבהן כלאים אסור לישוב על העליון, שמא תכרך נימא כלומר חוט א' מהבגד שיש בו כלאים על בשרו. ואף על גב

לפושטם אח"כ אף הכלאים וכעין הך דקדושין דף נ"ד ובתוס' שם דף ס"ו וביומא דף ס"ט אך מלשון הירוש' לא משמע כן.

¹⁵ ראב"ד בהשנות כאן. ותוס' מנחות מ"א א' וחולין ק"י ב' והרא"ש בה' ציצית ס"י ב' ובה' כלאי בגדים ס"י ב' וכן פסק בתשו' שאנת ארי' ס"י כ"ט ומש"כ הר"ש בפ"ק דכלים מ"ט דאסור שלא בשעת עבודה היינו כשנכנסין לתקן אבל כשלבשו לעבודה מותרין בו כל היום כ"ז שלא יצאו לחוץ שלא ניתנה תורה למלאכי השרת והרש"ם דף קנ"א פסק ברבנו

¹⁶ ראב"ד בהשנותיו על הרז"ה ספ"ק דביצה, והתוס' במנחות נסתפקו בזה ועי' בשעה"מ שהראב"ד כתב דלילה נמי עידן עבודה מקרי שהרי אברים ופרקים קרבין כל הלילה יע"ש ולכן הנכון שדעת הראב"ד ז"ל כדעת ר"ת שכתבו התוס' במנחות דמ"ה ד"ה תכלת ובפ' כל הבשר דף ק"י ע"ב ד"ה מלית שאולה יע"ש ודוק.

¹⁷ ר"ת בתוס' מנחות מ' ב' ד"ה תכלת והרא"ש בריש ה' ציצית

¹⁸ רמב"ם ודרך אמונה הלכות כלאים פרק י הלכה יב

¹⁹ ש"ך ס"י ד"ש סק"א ובש"ך ס"י ש"א סק"ב ב' דאפשר דבכלאים דרבנן מותר לעשותו ולא היישי' שיבא להתכסות ונשאר בצ"ע אבל מלשון הרמ"א שם משמע דאסור ומכ"ש בתי הרושת של ישראל שעושין בגדי כלאים שמכשילין את הרבים ועוברין משום לפני עור.

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

שהמצעים מפסיקים ואין יכול ליכרך על בשרו וגם הוא דברים שאין דרכן בהעלאה²⁰ לא פלוג רבנן ואסרו בכל צורה.

ד. קשין הן כי... האי נמטא גמדיא דנרש שריא

באיסור לבישת כלאים דאורייתא, אין חילוק בין רכים לקשים ושניהם אסורים מן התורה. ובכלאים דרבנן מותר בקשים.

אך מה שאסרנו²¹ לעיל להציע תחתיו כלאים, כיון שאינו לבוש בהם, אפילו בכלאים דאורייתא אינו אלא בבגדים רכין כגון יריעות ושמלות, אבל בקשין שאינן נכרכין כגון כרים וכסתות. המונחים על גבי משטח קשה והם עצמם קשים, מותר לישב ולהסב עליהן, והוא שלא יהיה בשרו נוגע בהם.

אבל אם הם מלאים או אפי' ריקנים אם הם נתונים ע"ג משטח רך אסור לפי שנכפף תחתיו ושוקע בהם ונכרך על בשרו. וכן בכל צורה בה שוקע בתוך הכרים או שהם מתקפלים ונוגעים בו מן הצד.

במה דברים אמורים בכלאים דאורייתא אבל בכלאים דרבנן מותר לישב עליהן בכל ענין אפי' נכפף תחתיו שהואיל שרכים אינו רק דרבנן בקשים לא גזרו כלל ומ"מ לכתחלה לא יעשה של כלאים שמא יבא להתכסות בו.

לפיכך במושבי מטוס²² או רכב וכדומה או באולמות המתנה, אפילו אם חושש שמא יש כלאים דאורייתא, מכיון שהכסאות קשים ואינו שוקע בהם, ואינם יכולים להתכופף על צדיו, מותר לישב עליהם ללא חשש. אך אם שוקע בהם, או שהם נכפפים במקום בו יש חשש כלאים אין להשתמש בהם.

אך וילון בבית, וכן בד שתולה לגוי סוכה, לא יעשה שעטנז שאין אנו בקיאין מהו רך ומהו קשה, ויש להחמיר בכולן, ודוקא אם תלוין כדרך הוילון ואין קבועים בכותל, אבל אם קבע בגדי רקמה בכתלים ומחברם למעלה ולמטה ומן הצד. מותר לישב בסמוך להן ולסמוך עליהן כיון שאין חשש שמא תכרך עליו נימא אין זה לבישה ולא העלאה²³.

דף סט:

²⁰ זה דעת השו"ע כרמב"ם אך דעת הר"ן ועוד ראשונים דהטעם שאסרו הוא לא משום שמא יכרך לו נימא דכיון דמפסיק לא שייך חשש זה אלא הטעם משום דדברים שדרכן להעלותן עליו חששו שמא יעלנו עליו ואסרו אפי' מפסיק טובא אבל דברים שאין דרך להעלותן עליו כגון מצעות אין אסור אפי' אין מפסיק דבר שאין חשש שמא תכרך עליו נימא אבל אם מפסיק דבר אחר מותר וכן דעת הגר"א

²¹ רמב"ם ודרך אמונה שם הלכה יד

²² עיין בדרך אמונה שם ס"ק סא

²³ דרך אמונה שם ס"ק סה

הלכתא למעשה ולמשיחא בדרה היומי

מסכת יומא

**ה. מדלגין בתורה בענין אחד ובנביא בשני ענינין כאן וכאן
בנדי שלא יפסיק התורגמן ואין מדלגין מנביא לנביא
ובנביא של שנים עשר מדלגין**

מדלגין בנביא²⁴ מפרשה לחבירתה אפי' בשני ענינים, והוא שלא ישהה בדילוג בענין שיעמדו הציבור בשתיקה. אך אין מדלגין מנביא לנביא, כגון ממלכים לירמיה אך בתרי עשר מדלגים כגון מהושע לעובדיה, שהכל נחשב כספר אחד לענין זה כיון שהם קצרים.

אך אין מדלגין בתורה מפרשה זו לפרשה אחרת בשתי ענינים, שחוששים שמא תתבלבל דעת השומעים, שהרי דברי תורה דברי אזהרות ועונשין ומצות, ועריך שיכנסו בלב השומעים וכשאדם יוצא משיטה לשיטה אינו נוח להתבונן.

אבל בענין אחד, כגון אחרי מות (ויקרא טז) ואך בעשור (ויקרא כג, כג) שבהן גדול קורא ביום הכפורים, מדלגין אף על פי שיש הפסק רב ביניהן שזה בפרשת אחרי וזה בפרשת אמור. וכן מה שנוהגין בתענית ציבור כשקורין ויחל בפרשת תשא שמדלגין לפסל לך מטעם שהם ענין אחד והוא שלא יקרא על פה, שאסור לקרות שלא מן הכתב אפי' תיבה אחת.

²⁴ שו"ע ונו"כ או"ח קמד א